

De opstanding van Christus, en de zweetdoek die op Zijn hoofd was geweest

---

De opstanding c.q. opwekking

De opstanding van de Heer Jezus is een unieke gebeurtenis geweest, die in de Bijbel vanuit twee perspectieven beschreven wordt. Enerzijds is of werd de Heer opgewekt, anderzijds is Hij Zelf opgestaan. Met name dat de Heer *Zelf* is opgestaan, bewijst dat Hij God en Mens in één Persoon was. Met behulp van de Griekse concordantie heb ik een lijstje gemaakt van alle plaatsen waar sprake is van 'opstaan' (Gr. *anhistamai*), met Christus als onderwerp. Dan kom ik op de volgende plaatsen: Marcus 8:31 (zie echter Matt. 16:21 en Luc. 9:22, waar staat: 'worden opgewekt'); Marcus 9:9,31 (zie echter Matt. 17:23 – 'worden opgewekt'); Marcus 10:34 (= Luc. 18:33; zie echter Matt. 20:19 – 'worden opgewekt'); Marcus 16:9; Lucas 24:7 (vgl. vers 5 slot, 'opgewekt'), Lucas 24:46 (= Joh. 20:9); Handelingen 10:41; 17:3; en ten slotte 1 Tessalonicenzen 4:14. Wat opvalt, is dat in de aangegeven parallelplaatsen de ene evangelist 'opstaan' schrijft en de andere 'opgewekt worden'. Beide is dus gelijktijdig waar!

Kijken we nog even naar Johannes 10:17-18. Daar staat: *'Daarom heeft de Vader Mij lief, omdat Ik mijn leven afleg, opdat Ik het weer neem. Niemand neemt het van Mij, maar Ik leg het uit Mijzelf af; Ik heb macht het af te leggen en heb macht het weer te nemen. Dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen'*. Het hier gebruikte woord 'macht' is Gr. *exousia*; het betekent zoiets als 'het recht', 'de macht', 'de bevoegdheid'. Het woord 'nemen' (Gr. *lambano*) kan ook 'ontvangen' betekenen, en dan zou deze uitspraak van de Heer toch weer meer gaan over 'opgewekt worden', in de zin van het leven (terug)ontvangen. Maar

juist omdat het genoemde woord *exousia* zowel in verbinding met het afleggen als in verbinding met het Gr. *lambanoo* gebruikt wordt, vertaal ik (evenals alle mij bekende Nederlandse Bijbelvertalingen) dit laatste woord met ‘nemen’, en niet met ‘ontvangen’. Dan is de parallel / balans in de zin compleet: er worden dan twee actieve handelingen met elkaar op één lijn gesteld, beide in overeenstemming met en in gehoorzaamheid aan het daarna genoemde gebod van de Vader!

De zweetdoek

Onlangs kwam mij een uitleg ter ore van de functie van de zweetdoek in Johannes 20:7 bij de beschrijving van de opstanding. Deze uitleg luidde als volgt: ‘Bij het eten zet de slaaf alles gereed voor zijn meester. Als zijn meester van tafel gaat en zijn servet (het woord voor zweetdoek!) op tafel legt, weet hij dat zijn meester klaar is. Indien echter de meester zijn servet oprolt en op de tafel legt, dan weet de slaaf dat zijn meester nog niet klaar is met het eten en dat hij dus terug komt’. Dus het zien van de opgerolde zweetdoek zou daarom de doorslag hebben gegeven bij het zien en geloven door Johannes, die hetzelfde waarnam als Petrus.

Deze uitleg meen ik te moeten afwijzen. In Johannes 20:7 wordt voor ‘zweetdoek’ het Gr. *soudarion* gebruikt, dat eig. een Latijns leenwoord is. Het Latijnse woord is *sudarium*, van Lat. *sudare* = zweten. Het gewone Latijnse woordenboek geeft de betekenis van ‘zweetdoek, zakdoek’. Deze beide betekenissen worden ook door Bauer gegeven in zijn standaardwerk ‘Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments’. In een handboek over het dagelijks leven in het oude Rome las ik dat de kapper de klanten een *sudarium* gaf om de kleding te beschermen. Dit zou nog aan een servet kunnen doen denken, maar niet duidelijk. Als kledingstuk werd het meestal gedragen rond hoofd en nek. Ook in andere literatuur bij mij op de boekenplank heb ik echter nergens gevonden dat een *sudarium* bij maaltijden werd gebruikt. Mede gelet op bovenstaande regels zou ik de gedachte aan een servet niet willen ondersteunen.

Bovendien is het wat vreemd daaraan – en dus aan een maaltijd, en het eventueel voortzetten daarvan – te denken bij de situatie in het graf van de Heer. Werkelijkheid en beeld lopen dan wel heel erg door elkaar. Ook in Johannes 11:44 is sprake van een zweetdoek bij een overledene, namelijk bij Lazarus. In de literatuur kwam ik tegen dat ‘zweetdoeken’ ook werden gebruikt bij het gereedmaken van lijken voor de begrafenis. Juist de beschrijving van het *opgerold zijn* van de zweetdoek in Johannes 20 maakt duidelijk dat het lichaam van de Heer

niet geroofd kan zijn, want dan zou het *met haast* geroofd zijn in de toestand waarin de grafrovers het aantreffen. Het hele tafereel in het open graf ademt echter orde, rust, en zorgvuldigheid – en juist geen haast. Dit kan maar één ding betekenen: de werkelijkheid van Johannes 20:10, namelijk dat de Heer was opgestaan!

Oude Sporen 2014

